

***La Triomfant* - Teresa Cremisi**

Amb els anys, he anat perfeccionant la tasca de seleccionar un llibre cada mes per parlar-ne en aquesta secció. Es tracta senzillament de començar a llegir-lo sense pressa. Si no m'aturo, bon senyal. Si em cau de les mans a les primeres pàgines, renuncio a esperar que s'elevi més endavant. Ara bé, no és la trama el que m'ha d'atrapar, sinó la sintaxi, el ritme de les frases, la precisió, l'encert en la comparació o en l'antítesi, tot de recursos que no sabia formular amb exactitud, però que provoquen un plaer que sovint –però no en tots els casos- també experimenten altres lectors d'un perfil similar. Sigui com sigui, en aquestes primeres pàgines no és indispensable que es produeixin morts, coits o escenes apocalíptiques (tot i que no hi tinc res en contra, he d'afegir).

En alguns casos, la seducció es produeix a les primeres línies. És el cas de *La Triomfant*, el primer llibre de Teresa Cremisi, escrit i publicat a la ratlla dels setanta anys. “Tinc la imaginació portuària”, diu la primera frase. La segueix un punt i a part, i arriba la segona, que la desenvolupa: “La llista de coses que em fan bategar el cor és llarga –fotos esgrogueïdes, poemes, cançons, imatges de pel·lícules- i explica o representa els molls, els vaixells, els dies, les bales de cotó, els contenidors, les grues, els ocells de mar”. Els següents paràgrafs, formats per dues o tres frases llargues, proporcionen un nom exòtic que és també una pista: Cleopatra. No és fins a la segona pàgina que apareix el nom d'Alexandria, segurament la ciutat més literària del nostre planeta. Aquí és on va néixer la narradora i protagonista del llibre, i també Teresa Cremisi. On s'acaben els límits entre la novel·la i l'autobiografia? Ni ho sabem ni ens interessa. L'important és que no podem deixar de llegir.

La narradora recorda la seva infantesa a l'Alexandria dels anys quaranta, quan l'agonia d'una manera d'entendre el món coincidia amb el seu desplegament personal: “La coexistència de l'alè de la Història i de les remors que anuncien la modernitat, l'olor de podrit, la lepra que rosega les parets, les flors salvatges i indisciplinades, les rialles d'una llibertat impertinent i el fatalisme alegre.” El seu pare té cognom italià, la mare barreja orígens anglesos, indis i ceutís. La nena aprèn grec amb la mainadera, àrab amb el factòtum de la casa, anglès amb els seus pares, francès a l'escola. De cop, el president Nasser anuncia la nacionalització del canal de Suez, i la família es trasllada a Roma. La narradora aconsegueix matricular-se en una escola francesa, però els pares llangueixen en una ciutat que ni els entèn ni ells entenen. Tot i que solien passar les vacances a Antibes, el pas de l'Orient a Occident no els prova.

A Roma, la narradora enyora els beduïns, les palmeres i les plantacions de cotó. Encara més greu, perd el grec i l'àrab que parlava a Egipte. Per sobreviure, segueix els consells que facilita

el comte Mosca a *La cartoixa de Parma*: dissimular, prendre's les regles com un joc, esperar el moment idoni. Quan explica a les companyes que és d'Alexandria, elles donen per entès que prové de la ciutat piemontesa del mateix nom, i ella s'acostuma a somriure i callar. Per no destacar, s'acostuma a cometre petits errors en els treballs escolars. No vol sentir-se sola.

Més tard, a la universitat, quan ha d'emprendre un treball sobre la Cleopatra de Shakespeare, que ella coneix tan bé, decideix no abaixar el llistó. El professor, és clar, se n'enamora i viuen junts una temporada. Hem d'aclarir que la narradora és molt reservada sobre la seva vida sentimental. No sabem si no li concedeix gaire importància o si prefereix tractar-la amb discreció. A efectes literaris, tant és.

Seguim a Itàlia. A finals dels anys seixanta, la narradora envia articles sobre teatre a la premsa, i a l'últim entra a treballar a la secció de cultura d'un diari. Al cap d'un temps, el fill del propietari li fa una proposta inesperada: dirigir una impremta on treballen tres-centes persones. Ella, que no té experiència en finances ni en logística, accepta. El que cal és saber sorprendre, afirma el fill del propietari. L'experiència resulta positiva, ja que no només fa bé la feina, sinó que s'hi diverteix. Mentrestant, els pares es fan grans.

Després de la impremta, li proposen instal·lar-se a París per dirigir una empresa de publicacions: revistes femenines, de decoració, de viatges, d'història... Accepta, recupera el francès, es casa amb Giacomo als quaranta anys, descobreix que és jueva i que no és filla de qui fins llavors considerava el seu pare. Mentrestant, s'ha quedat òrfena, acumula poder editorial, arriba el nou segle, reflexiona: "La cinquantena és la vellesa de la joventut, mentre que la seixantena és la joventut de la vellesa".

Les circumstàncies precipiten una crisi. La narradora ho deixa tot i s'instal·la a la costa italiana, on s'endinsa en els plaers de l'ociositat i pot dedicar-se, finalment, a una de les seves aficions portuàries: les batalles navals. *La Triomfant* del títol és, de fet, una corbeta del segle XIX.

Ja som a l'última pàgina: **"No hauré escrit ni una coma de la Història, la meva existència no haurà afegir res al destí del món ni l'haurà canviat. El meu rastre serà irrisori." Llavors arriba un canvi de paràgraf i l'última frase del volum, breu com la primera: " Però l'hauré mirat molt, el món."**

Teresa Cremisi (Alexandria, 1945) ha estat al capdavant d'editorials com Gallimard i Flammarion. Part de la seva biografia coincideix amb la de la narradora de *La Triomfant*, però no tota; el llibre es presenta com una novel·la, i sens dubte ho és. A mesura que anava avançant en la lectura, el veia emparentat amb obres com *El cuerpo en que nació*, de Guadalupe Nettel, les obres presumptament autobiogràfiques d'Amélie Nothomb i algunes novel·les d'Imma Monsó, que integren una mena de *Bildungsroman* femení, una manera d'entendre's i de donar a

entendre la seva formació com a persones, i també específicament com a dones. Lluny de dogmatismes i de missatges genèrics, aquestes obres mostren diferents maneres de créixer, centrades en la relació amb la mare i amb les amistats, en l'aparició d'intersticis socials on desenvolupar-se, molt oposades a les novel·les de formació masculines, plenes d'acció i fins de violència. Postul·lo que el *Bildungsroman* femení resulta molt més interessant per als homes del que el *Bildungsroman* masculí és per a les dones. Naturalment, aquest interès no es pot desvincular dels recursos literaris, que d'altra banda no sempre és possible destriar dels recursos de penetració en allò que anys enrere s'anomenava pomposament "la condició humana".

En el cas de Teresa Cremisi, resulta que la narració en primera persona d'un món que es perd per sempre, i de l'art de trobar-ne algun altre d'acollidor, és un dels grans temes de la literatura. En aquest sentit, no és estrany que Marcel Proust hi aparegui com un dels autors de referència. També hi és citat Elias Canetti i el seu conflicte lingüístic, que ell va resoldre amb transcendència germànica, mentre que Cremisi s'hi encara amb lleugeresa francesa.

En tan sols tres anys, Isabel Obiols ha aconseguit convertir la col·lecció catalana d'Anagrama en un compendi del bo i millor que es publica a Occident: Michel Houellebecq, Siri Hustvedt, Emmanuel Carrère, Ian McEwan... El plaer de llegir aquests autors no es pot separar de l'encert en la tria de traductors. *La Triomfant* ens arriba de la mà d'una de les millors traductores del país, Anna Casassas, flamant premi Trajectòria de la Setmana del Llibre en Català.